

This week's Parsha Shiur is sponsored in memory of
Florence Greenwald Dreisinger ע"ה by her children

רש"י
ויפתח - התיר זמם שלהם, שהיה סותם את פיהם שלא ירעו בדרך בשדות אחרים:

בראשית פרק כד פסוק לב
וַיָּבֵא הָאִישׁ הַבֵּיתָה וַיִּפְתַּח הַגְּמָלִים וַיִּתֵּן תְּבֹן וּמִסְפּוֹא לַגְּמָלִים וּמִים לְרֹחֶץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֵתוּ:

רמב"ן
ויבא האיש הביתה - אליעזר הוא האיש הבא. ויפתח הגמלים - יחזור על לבן, שעשה עם אורחיו דרך מוסר ויפתח גמליהם, ויתן להם תבן ומספוא ונתן מים לרחוץ רגלי אליעזר ורגלי האנשים אשר אתו. כי רחוק הוא שיהיה אליעזר הוא הנותן מים לרחוץ רגליו ורגלי אנשיו. וכן ויעברו אנשים מדינים סוחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור (להלן לו כח), כי "וימשכו" חוזר אל אחיו הנזכרים בפסוק הראשון. וכן ויאמר ציבא אל המלך ככל אשר יצוה אדוני המלך את עבדו כן יעשה עבדך ומפיבושת אוכל על שולחני כאחד מבני המלך (ש"ב ט יא), והם דברי דוד, ורבים כן: **וענין ויפתח הגמלים** - שפתח מוסרי צוארם כי המנהג להולכים קשורים, או שהיו הולכים חגורים במושב המרכבה אשר עליהם, כלשון אל יתהלל חוגר כמפתח (מ"א כ יא), התפתחי מוסרי צוארך (ישעיה נב ב): ורש"י כתב התיר זמם שלהם שהיה סותם פיהם שלא ירעו בשדות אחרים. ולשון בראשית רבה (ס ח) התיר זממיהם, רבי הונא ורבי ירמיה שאל לרבי חייא ברבי אבא, לא היו גמליו של אברהם אבינו דומים לחמורו של רבי פנחס בן יאיר וכו'. וזו שאלה לסתור פתוח הזמם, כי אי אפשר שיהיה החסידות בביתו של רבי פנחס בן יאיר גדול יותר מביתו של אברהם אבינו, וכאשר חמורו של רבי פנחס בן יאיר איננו צריך להשתמר מן הדברים האסורים לבעליו להאכילו, כל שכן גמליו של אברהם אבינו, ואין צריך לזממם, כי לא יאונה לצדיק כל און:

בראשית רבה (וילנא) פרשה ס
[ח] ויבא האיש הביתה וגוי התיר זממיהם, ר' הונא ור' ירמיה שאל לר' חייא בר רבה לא היו גמליו של אברהם אבינו דומים לחמורו של ר' פנחס בן יאיר, חמרתיה דר' פנחס בן יאיר נסבחה לסטאי עבדת גבון תלתא יומין ולא טעמת כלום, אמרין סופה מייתה ותסרי מערתא עלינו, נמסרה לרבונה, שלחיה ועלת בביתא דמרה, כיון דעלתה נהקת וחכים קלה אמר פתחו לאותה העניה ויהבו לה דתיכול, דאית לה תלתא יומין דלא טעמה מידי, יהבין לה שעורין לא טעמתון אמרין ליה רבי יהבין לה שעורין ולא טעמתון, א"ל תקנתיהו אמרון ליה אין, אפיקתון דמאי אמרו לא כן אלפין רבי הלוקח זרע לבהמה וקמח לעורות ושמן לנר ושמן לסוך בו את הכלים פטורין מן הדמאי, א"ל מאי נעביד לה והיא מחמרה על גרמה, ר' ירמיה שלח לרבי זעירא חד קרטיל דתאינין.

שם משמאל לפרשת חיי שרה [שנת תרע"ד]

ונראה לפרש עפ"י מה שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה אהא דאמרו ז"ל (שבת י"ד ע"ב) בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים יצאה בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני, חכם בני ושמח לבי וגו'. שהרי שלמה המע"ה שאל חכמה לעשות משפט, כי להכיר בין איסור להיתר אינה כ"כ רבותא, מפני שיש שינוי במהותם, אבל להכיר בין ממון של זה לשל זה, ששניהם היתר אלא שנמשך אחר בעליו, כאמרם ז"ל (ביצה ל"ז). הבהמה והכלים כרגלי הבעלים, לזה צריך חכמה יתירה, וזה עצמו הוא הענין שתיקן עירובין, היינו אף ששניהם רשות היחיד מ"מ נבדל הרשות ששייך לזה מלזה הבדלה רבה ודומה להבדל רה"י מרה"ר. וכן נטילת ידים כי באשר הידים מתפשטות ביותר מכל הגוף אפשר לדבוק בהן מה שאינו ראוי לו, ובאכילתו יכולין לדבוק בו ניצוצין שאינם שייכים לו, ושלמה הבין בחכמתו שזה הוא כאילו נדבק דבר איסור, וזהו הב"ק ח'כ"ם בני דייקא, ודפח"ח. והנה הא דאמרו ז"ל (יבמות צ"ט ע"ב) בהמתם של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, אף שאין לבהמה רוה"ק לידע שזה דבר איסור, הענין הוא משום דצדיקים אף שמזדככים היטב עד שגם בטבעם מעצמם אינם נמשכים אלא אחר הטוב והראוי אפי' בלי הוראת השכל כענין אמרם ז"ל במדרש (ריש פ' בחוקות) בפסוק חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך שאמר דהמע"ה בכל יום אני מחשב למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, והיינו שהרגלים מעצמן וטבען אינן נמשכות אלא אחר הטוב והראוי. וכבר פירשנו בזה הכתוב (משלי ל"א) ותעש בחפץ כפי', היינו כאילו היו לידיים בעצמן חפץ ורצון. ובאשר הבהמה והכלים כרגלי הבעלים נמשכת גם עליהם בחי' זו, והבהמה באשר יש לה רצון לעשות דבר או לחדול, אם בעלי נמשך בטבעו מעצמו אחר הטוב והראוי, גם בהמתו נמשך רצונה וחפצה בטבעה אל הטוב והראוי אף שאינה יודעת ואינה מבינה מאומה, אבל אי אפשר לומר אם בעלי חכם תהי' גם היא חכמה שהרי אין בה כח החכמה והשכל כלל. ומעתה אין תימה מחמורתו של רפ"י שהרגישה דבר איסור שהי' טבעה נוטה לטוב, ומ"מ דבר היתר אלא ששייך לזולתו זה הוא בגדר החכמה, ואין זה שייך לבהמה שאין לה ענין שכל כלל:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the completely free Elul Zman in Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.